

N:o 13.

Ank. till Riksd. Kansli den 25 Febr. 1876, kl. 6 e. m.

Andra Kammarens Tredje Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 3, om skrifvelse till Kongl. Maj:t, angående öfverenskommelse emellan Sverige å ena sidan samt Tyska riket, Danmark och Norge eller endast Norge å andra sidan i fråga om hemortsrätt.

Uti en inom Andra Kammaren väckt, till Utskottet hänvisad motion, N:o 118, har Herr *A. P. Lind* omförmält, hurusom det är en allmän sed att personer, ja, hela familjer utvandra, isynnerhet från grannprovinserna till Tyskland, Danmark eller Norge för att söka arbetsförtjenst, äfvensom att invandringar hit från nämnda länder inträffa, hvarom väl intet vore att säga, såvida icke det förhållande egde rum, att dessa utvandrare, sedan de i berörda länder förbrukat sina bästa krafter eller af sjukdom eller ålderdom gjorts odugliga till arbete, af vederbörande återsändes till fäderneslandet eller ock underhölles och vårdades på detsammas bekostnad, ehuru det slutligen blir den eller de kommuner, der de sist varit skrifna, som få vidkännas dessa ganska höga utgifter, och detta icke sällan utan efter förutgångna kostsamma tvister. Fästande Riksdagens uppmärksamhet på dessa förhållanden, och i öfrigt instämmande i de skäl, som Herr *Lasse Jönsson* anfört uti en af honom vid sistlidne riksdag väckt motion i enahanda syfte, har motionären föreslagit:

“att Riksdagen ville i underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t hemställa, huruvida ej sådan öfverenskommelse kunde träffas emellan Sverige å ena sidan samt Tyska riket, Danmark och Norge å den andra, att, när invånare från det ena landet under fem års tid oafbrutet vistats inom något af de öfriga, de skola der åtnjuta hemortsrätt; eller

att, om ej öfverenskommelse i antydda rigtning kan ske med de två förstnämnda grannrikerna, Tyskland och Danmark, det måtte ske med vårt brödrarrike Norge; samt att, om ej dylik öfverenskommelse med Norge kan träffas utan Stortingets hörande och beslut, Kongl. Maj:t täcktes till Norska Stortinget aflåta proposition i ämnet.“

Hvad nu först angår frågan med hänsyn till Tyskland och Danmark, hvilka länder mer än Norge stå i ett väsentligt olika förhållande till Sverige, så har Andra Kammarens Tillfälliga Utskott N:o 2 vid sistlidne riksdag, i anledning af Herr Lasse Jönssons omförmälda, med förevarande öfverestämmande, motion, hufvudsakligen yttrat: “att det icke kunde förnekas att åtskilliga svenska kommuner hårdt drabbas af berörda slags fattigvårdsutgifter, stundom uppgående till utomordentligt höga belopp, hvarföre det vore önskligt om någon ersättning eller lättnad deri kunde beredas; men att å andra sidan, när fråga är om att af Kongl. Maj:t begära en åtgärd af den beskaffenhet, att underhandlingar med främmande land blifva nödvändiga, man borde fästa ett noggrant afseende på sannolikheten af den framgång, dessa underhandlingar skulle kunna röna, hvilken framgång vore mindre trolig, ju mindre dessa land deraf skulle skörda någon fördel, hvarföre Herr Lasse Jönssons motion ansågs ej böra till någon Riksdagens åtgärd föranleda“; hvilket ock blef Kammarens beslut.

Utskottet, som inser och erkänner det behjertansvärda uti motionen, kan dock icke annat än instämma i den sakuppfattning, som finnes uttalad i här ofvan citerade utskottsbetänkande; och då härtill lägges att, såvidt Utskottet har sig bekant, ingen författning finnes, som förpligtar svensk kommun till ersättningsskyldighet för landsmäns vård och underhåll i Tyskland och Danmark, får Utskottet vördsamt hemställa,

- 1:o att Herr A. P. Linds motion, i hvad den angår frågan om ömsesidig hemortsrätts vinnande emellan Sverige å ena sidan samt Tyskland och Danmark å den andra, icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Beträffande åter motionens senare moment, eller frågan om ömsesidig hemortsrätt i Sverige och Norge, så gestaltar sig saken något annorlunda. Vål kan äfven här framställas samma anmärkning, som ofvan finnes anförd med afseende på Tyskland och Danmark, den nemligen, att sannolikheten af förslagets framgång är beroende på den större eller mindre fördel ena eller andra riket deraf kan skörda; men i betraktande deraf att Sverige och Norge är ett förenadt brödrarfolk under samma Konung, under vissa förhållanden med samma regering, och derjemte sammanlänkade genom en Kongl. förordning af den 15 Februari 1855, som reglerar behandlingen af frågor om ersättning för understöd, som af fattigvårdssamhälle i ett af de förenade rikerna lemnas nödlidande person från det andra riket; så minskas ovissheten om förslagets framgång i.

samma mån som de förenade rikenas angelägenheter mer och mer utveckla sig i riktning af gemensamma intressen.

Utskottet, som i denna del af frågan således icke saknar anledning att understödja motionären, finner dock att den föreslagna tiden af fem år för hemortsrätts vinnande icke borde ovilkorligen vidhållas, enär i Sverige erfordras ett, i Norge tre år för samma ändamål, utan borde man i stället öfverlemna åt Kongl. Maj:t att i detta fall laga efter lägligheterna. Genom bifall till motionen i denna del, skulle äfven den olikställighet, som eger rum emellan de Norge angränsande provinser och rikets öfriga landskap, bortfalla. Denna olikställighet framgår naturligen deraf, att från gränsprovincerna, just i följd af deras läge, utvandringen till Norge är större än från de öfriga länen och derföre med så mycket större tyngd återfaller i ena eller andra formen. Men häruti ligger uppenbarligen en orättvisa, som bör och torde kunna förekommas.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt får Utskottet tillstyrka,

- 2:o. att Riksdagen ville i underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t hemställa, huruvida icke sådan öfverenskommelse kunde träffas emellan Sverige å ena sidan och Norge å den andra, att när invånare från det ena landet under en viss tid — möjligen högst fem år — oafbrutet vistats i det andra, de der skola åtnjuta hemortsrätt; samt att Kongl. Maj:t täcktes, om utsigt förefinnes för ändamålets vinnande, vidtaga derför erforderliga åtgärder.

Stockholm den 25 Februari 1876.

På Utskottets vägnar

C. F. Toll.
